

2009:64

Källs Nöbbelövs kyrka

Antikvarisk medverkan, 2009

Helen Carlsson

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2009:64

Källs Nöbbelövs kyrka

- Utvändig renovering

Antikvarisk medverkan, 2009
Källs Nöbbelövs socken, 1286
Svalövs kommun
Skåne län

Helen Carlsson

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2009 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2008:64
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Källs Nöbbelövs kyrka mot väster, 2009.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

Källs Nöbbelövs kyrka

Innehåll

Sammanfattning	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	5
Utförda åtgärder.....	7
Yttertak.....	7
Fasader.....	7
Fönster och tornluckor.....	9
Armeringsjärn ovan fönster.....	10
Övrigt	10
Avvikelser från handlingarna.....	10
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	11
Iakttagelser under renoveringen.....	11
Övriga handlingar med relevans för ärendet.....	12
Källor.....	12

Skånekartan med Svalövs kommun markerad.

Delar av Källs Nöbbelövs socken med kyrkan utmärkt på kartan.

Sammanfattning

Utvändigt underhållsarbete har utförts på Källs Nöbbelövs kyrka under sensommaren 2009. Arbetena har i första hand berört kyrkans tegeltak och putsade fasader. Samtliga fasader har rengjorts och avfärgats med vit KC-färg. Ringa putslagningar har utförts. En översyn av kyrkans lertegeltak har genomförts, varvid enstaka saknade eller trasiga tegelpannor har ersatts på takfall ochnock. Därutöver har rostiga armeringsjärn ovan ett fönster avlägsnats. Underhållsarbeten har även utförts på kyrkans fönsterbågar och tornluckor i trä.

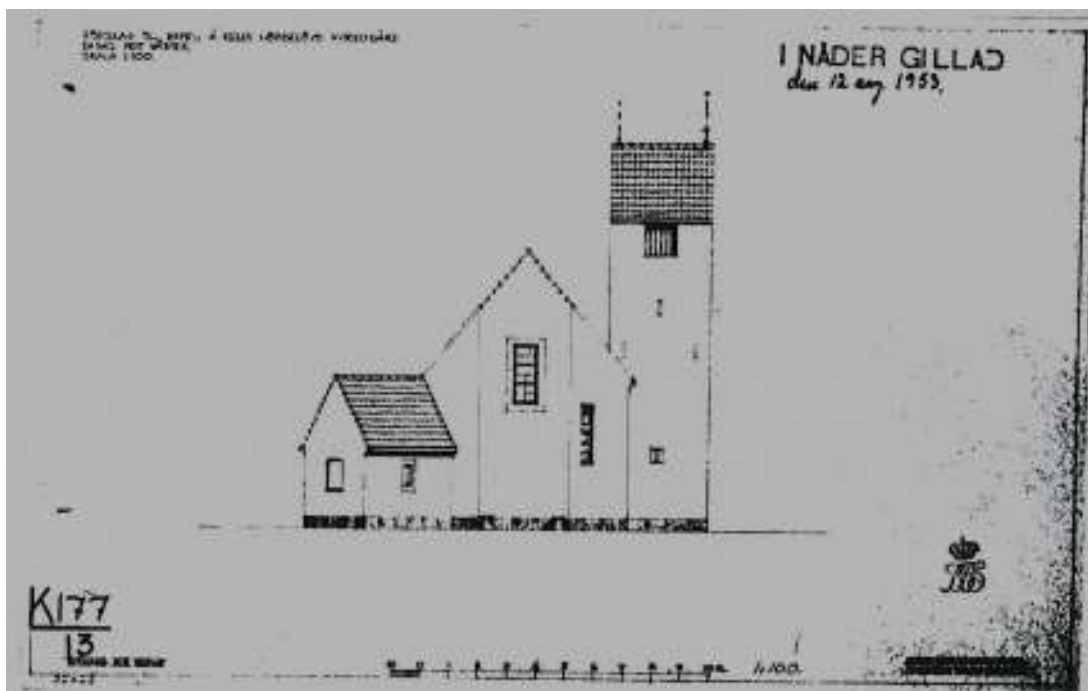
Administrativa uppgifter

Objekt	Källs Nöbbelövs kyrka
Socken	Källs Nöbbelövs socken
Kommun	Svalövs kommun
Länsstyrelsens beslut	2009-07-28 (dnr 433-38098-09)
Regionmuseets dnr	K12.30-267-09, 1286
Byggherre/beställare	Teckomatorps församling
Konsult	Ramböll Sverige genom Niclas Hansson
Entreprenör	G J Kulturrenovering genom Göran Johansson
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Helen Carlsson och Anna Rabow
Byggnadstid	aug-sep 2009
Slutbesiktning	2009-09-03

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Den befintliga kyrkan från 1958 är den tredje i ordningen i Källs Nöbbelöv. Omkring 1180 uppfördes den första kyrkan, belägen på gamla kyrkogården. Den medeltida stenkyrkan revs 1881 och en ny kyrka lät uppföras på platsen för den nuvarande kyrkan. Invigningen skedde 1883 och kyrkan fungerade som gudstjänstlokal fram till 1947, då den stängdes på grund av bland annat omfattande husbocksangrepp. Den 6 april 1956 tog församlingen beslut om att riva 1800-talskyrkan. Den befintliga kyrkan, som vid uppförandet benämndes kapell, uppfördes 1958 enligt av arkitekten Eiler Graebe i Lund. Kyrkan invigdes den 13 december året därpå.

Eiler Graebe (1892-1977) har för eftervärlden blivit mest känd som Lunds domkyrkoarkitekt (1944-67) och för sina många, drygt 150 stycken, kyrkorenoveringar. Källs Nöbbelövs kyrka är den enda församlingskyrkan som Graebe ritat från

Förslag till kapell, fasad mot väster. E.Graebe 1952.

grunden. Kyrkan, som består av långhus, torn, sakristia och kapprum, är i stort sett oförändrad sedan uppförandet och har sedan 1990 skydd enligt KML 4 kap 3 §. Långhuset är orienterat i öst-västlig riktning, med koret för ovanlighetens skull förlagt i väster och huvudentrén i öster. Utbyggnaderna för sakristia och kapprum är belägna vid hörnen av norra långsidan till kyrkan, medan tornet är asymmetriskt placerat i kyrkans sydöstra hörn. Tornet rymmer klocka från den rivna 1800-talskyrkan. Långhusets hörn är avskurna vilket resulterar i gavelsidor med tresidig avslutning. Sakristia, torn och kapprum nås utifrån via separata ingångar. Sin asymmetriska form till trots har kyrkan många traditionella drag. ”Proportionsförhållandet mellan byggnaden och tornkroppen grundar sig delvis på studier av Klosterkyrkorna i Ystad och Lund”, beskrev arkitekten sitt förslag 1952.¹ De medeltida trappstegsgavlarna ersattes i Källs Nöbbelövs kyrka med spetsigt vinkeltak. Kyrkans tegelmurverk har ursprungligen varit tunt slammad och troligen avfärgad med en KC-färg. Därefter finns kända ommålningar från 1974, 1983, 1988, 1994 samt 2002. Vid de olika tillfällena har såväl ren kalkfärg som silikatfärg (Keim) använts.² Keimfärgen påträffades fläckvis på fasaden vid årets renovering. Den senaste avfärgningen gjordes 2002 med KC-färg.

¹ Eiler Graebe, den 11 juli 1952: Brev ställt till Kungl. Byggnadsstyrelsen, K-byrån, Stockholm, ang kapellförslag.

² 1974 års avfärgning av kyrkans fasader utfördes med ren kalkfärg, vilket enligt Carl-Axel Mildner gav ett ”mindre tillfredsställande resultat”. Källa: Yttrande, 1983.03.03, från Skånes hembygdsförbund/Landsantikvarien i Malmöhus län ställt till N Skrävlinge m. fl. församlingars past. Exp.

Den nyslammade kyrkan från sydost. Tornet nås via ingång i söder, medan kyrkans huvudentré är belägen i öster.

Utförda åtgärder

Yttertak

Befintligt vingtegel utgjordes av lertegelpannor från Minnesberg-Trelleborg. Dock kunde noteras att det blandnockpannorna även förekom pannor av annat fabrikat. På kyrkans långhustak hade 4-5 taktegelpannor lossnat, vilka fästes med rostfri skruv på grund av de hårda vindförhållandena. En saknadnockpanna på långhuset ersattes med begagnad panna från Minnesberg-Trelleborg.

Som ersättning för trasigt vingtegel användes taktegelpannor från samma tillverkare. Pannorna förvaras på kyrkovinden.

Fasader

Nivå på rengöring av fasader bestämdes utifrån rengöringsprov på mindre yta. Eftersom det bakom det yttre färglagret fanns mycket alger behandlades kyrkans samtliga putsade fasadytor med algbekämpningsmedel Grön Fri av fabrikat Jape och tvättades därefter med högtryckstvätt (70-90-gradigt hetvatten).

Övre raden: Partiellt lackade vinkelrännor i koppar. Notera tegelpannornas huggna kanter. Undre raden: Saknadnockpanna ersatt med ny. Kopparplåten åter fäst på plats.

Kyrkan från sydväst, före och efter fasadrenovering. I förgrunden syns koret, beläget i väster, samt källarnedgången.

Vid rengöring av tornets putsfasader togs särskild hänsyn till det faktum att tornets norrsida var målad med en mycket hårt sittande plastbaserad färg, innehållande akrylharts som bindemedel. Plastfärgen avlägsnades, men för att inte riskera att stora delar slamning lossnade samtidigt genomfördes flera skonsamma tvättar i stället för en hårdare tvätt. Även fläckvis målning med Keim, också på tornets norrsida, satt väldigt hårt. Vid tvätt av kyrkans övriga fasader lossnade däremot det mesta av de senaste färglagren relativt lätt. Väldigt lite av den ursprungliga putsen lossnade i samband med högtryckstvätten.

Sammanlagt cirka 5 kvadratmeter, inte sammanhängande partier, putslagades på kyrkans fasader. Nya putsytor utfördes lika befintlig intilliggande putsstruktur. Till puts- och fogbruk användes hydrauliskt kalkbruk, där bindemedlet utgjordes av Jura hydrakalk och Rödvigs kulekalk med tillsats av luftporbildande medel (AB Målarkalk). Putsningen utfördes för hand med hjälp av plafondpensel.

Ny avfärgning av kyrkans fasader gjordes med intentionen att i största möjliga mån efterlikna ursprunglig avfärgning. I enlighet med Länsstyrelsens beslut undersöktes möjligheten att under det yttersta färgskiktet upptäcka spår av tidigare kalkavfärgningar, möjligen i brutet vitt. Någon brytning av färgen kunde dock inte ses, varken på väggar, smygar eller under takfot, där äldre färgrester brukar bevaras. Det är lättare att bryta en färg i dag då allt kan göras samtidigt i färgbutiken, än på 1950-talet då blandningen gjordes på plats. Uppenbara tecken på att kyrkan tidigare varit målad i något annat än vitt saknas. Kyrkans samtliga fasader avfärgades med KC-färg av fabrikat Serpo 244 och applicerades med pensel, två strykningar, till full täckning.³ Tornets västra och södra fasad målades i tre skikt. På grund av den något blanka ballasten behövdes tre strykningar även partiellt på kyrkans övriga fasader.

Vid slutbesiktningen kunde en gul ton konstateras partiellt i avfärgningen, dels under ett fönster på kyrkans västra fasad, dels uppe vid en vattkupa i kyrkans sydöstra hörn. Orsaken till den gula färgtonen utreddes inte närmare. En möjlig orsak kan vara att färgen var ojämnt påstruken och att missfärgningen försvinner så småningom. Vid slutbesiktningen noterades också att avfärgningen på vissa partier inte var heltäckande ända ner till fasadstenen, vilket enligt överenskomelse åtgärdas före november månads utgång innevarande år.

Fönster och tornluckor

I samband med renovering av fasader togs, i samråd med länsstyrelsen, beslut om att även inkludera utvändig målning av fönsterbågar- och karmar samt tornluckor i årets arbeten. Orsaken var att dessa befann sig i ett mycket dåligt skick (se vidare under ”Avvikelser från arbetshandlingar”).

³ Serpo 244 KC-färg är en fabrikstillverkad mineralisk putsfärg baserad på kalk och cement samt fingradegrad vit dolomit som ballast. Färgen är oorganisk och helt diffusionsöppen.

Vid okulär besiktning av fönsterbågar och luckor konstaterades att dessa tidigare troligen endast har varit mörklaserade. Målningen av fönster innebar lättare slipning och lasering av fönsterbågar lika befintlig kulör. Till laseringen användes Beckers färdigblandade linoljelack (linolja, klarlack och brunt pigment), vilken ströks 2 gånger. Den senaste målningen med brun lackfärg satt hårt och framträder fläckvis igenom ny lasering med linoljelack. Framför allt finns mycket lackfärg kvar på det runda tornfönstret. Byte av tätningslister kring fönster diskuterades, men då listerna utgjordes av silikon beslöts att tills vidare behålla dem för att inte åsamka bågarna mer skada än nödvändigt. I samband med målning av fönster avlägsnades gammal silikon och latexmassa kring fönster och mellan stenar (använd som fog). Närmast stenomfattningen lades ny puts runt en del fönster, vilken målades vit, likt fasaden.

Armeringsjärn ovan fönster

Horisontella sprickor fanns i tegelskiftet ovanför långhusets sydvästra fönster, vilket tydde på rostiga armeringsjärn som sprängde sönder fogen. Då fogbruk frästes bort i första liggfogen ovanför fönstret visade det sig att det första skiftet ovanför fönstret bestod av en armerad rostig betongbalk. Balken avlägsnades och hålet putsades igen.

Övrigt

Kopparrännor (hängrännor och vinkelrännor) ströks partiellt en gång på insidan med färdigblandad linoljelack från Beckers bestående av linolja, klarlack och brunt pigment (samma som till fönsterbågarna). Åtgärden utfördes med intentionen att förlänga kopparplåtens livslängd. Strykningen utfördes på de partier som bedömdes som mest utsatta för dropp.

Infästningar tillhörande ståndskivor på tornet byttes mot kopparkamspik.

I samband med rengöring av fasaderna framkom synliga träkilor runt fönstersmygar. Träkilarna täckes med färg efter slutbesiktning. Det är osäkert hur länge färgen kommer att sitta kvar.

Vid slutbesiktningen konstaterades sättningar samt mekaniska märken i den med grå byasten plattsatta gången från parkeringen till kyrkans huvudingång i öster. Strax sydost om ingången noterades även svarta märken i stenläggningen, tillkommen 2001. Enligt muntliga uppgifter från vaktmästare uppstod skadorna när ställningsbyggarna drog ut en tungt lastad vagn. De svarta märkena bedöms kunna tvättas bort med grönsåpa och vatten.

Avvikelser från handlingarna

Vid montering av ersättningspannor på takfallen användes rostfri skruv i stället för spik som en reversibel åtgärd för att vid en framtida demontering av enstaka pannor orsaka mindre skada.

Samtliga ytterdörrar har en omfattande skadebild i form av bland annat flagnad lack och svartnat trä. Tryckena, i original från 1958, är unika för Källs Nöbbelövs kyrka och är ritade av Graebe. Samtliga ytterdörrar utom tornet och huvudentrén har likadana trycken. Ovan ses trycke till kapprummet. T h syns den smidda vimpeln med uppförandeåret.

Vid besiktning av kyrkan i samband med startmöte inför aktuell renovering befinns samtliga fönsterbågar- och karmar, tornluckor samt ytterdörrar i mycket dåligt skick. Kontakt togs med länsstyrelsen och beslut togs om en renovering av fönster och ytterdörrar, enligt lika befintligt. Endast lättare slipning ingick.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetet är väl utfört enligt Länsstyrelsens intentioner och med god hänsyn till kyrkans kulturhistoriska värden. Avvikelserna som gjorts har skett efter Länsstyrelsens godkännande för att hindra fortsatt förfall och därigenom kunna bevara viktiga delar av byggnaden.

Iakttagelser under renoveringen

På sina ställen var den befintliga KC-färgen alltför tjockt påstruken och släppte i stora sjok vid rengöring.

Några nockpannor var vid aktuell renovering redan utbytta till annan sort.

En intressant iakttagelse var att samtliga tegelpannor på långhusets avskurna hörn på traditionellt vis har huggits av på längden, möjligen med en murarhammare eller liknande verktyg, vilket resulterat i ojämna kanter.

En lättare slipning och lackning av dörrbladens panel diskuterades men utgick dels på grund av tidsbrist, dels på grund av skadornas omfattning. Ekpanelen på samtliga dörrar, undantaget den 2005 tillkomna porten i öst, är i mycket dåligt

skick. Skadorna består i uttorkning av träet, flagning av lack med svartnat trä som följd, samt att panelbrädorna i vissa fall har bågnat. Efter en grundlig undersökning av skadebilden för samtliga dörrar bör en diskussion tas med länsstyrelsen om åtgärder. Östra portens panel befinner sig i ett bättre skick än på övriga dörrar, men bör genomgå en renovering. Befintliga dörrar, med befintlig utformning, bedöms ha ett stort kulturhistoriskt värde för kyrkobyggnaden, i likhet med övriga detaljutformningar. Det är av vikt att renoveringen görs på rätt sätt, i synnerhet eftersom dörrarnas nuvarande dåliga skick till stor del troligen beror på bristande underhåll, men också felaktiga metoder och material. I de fall paneldörrarna inte kan bevaras är det av största vikt att nya ersättningsdörrar tillverkas lika befintliga och med stor omsorg om materialval.

Årets underhåll på fönsterbågar- och karmar samt tornluckor var av stort behov, men bör betraktas som insatser av närmast akut karaktär. På framför allt det runda tornfönstret finns partiellt fortfarande tjocka, hårt sittande färglager med brun lackfärg, som vid en framtida fönsterrenovering bör slipas ner helt. Trävirket i framför allt fönsterunderstycken och nedre partier av luckor är fortfarande inte i gott skick, även om förfallet bromsats upp. I synnerhet kunde konstateras att nedre delen på tornluckan mot väster inte är i särskilt bra kondition. Det samma gäller de nedre delarna av vissa fönster mot väster och söder. Ilagning av trävirke kommer sannolikt att bli nödvändig inom de närmaste åren. Vid nästa yttre renovering bör ävennockbruk och nockpannor få en noggrann översyn.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

Wikerstål Arkitekter: Underhållsplan Källs Nöbbelövs kyrka. 2007-11-18

Källor

Eiler Graebe, 11 juli 1952. Brev ställt till Kungl Byggnadsstyrelsen, K-byrån Sthlm, ang kapellförslaget

Carl-Axel Mildner, Skånes hembygdsförbund/Landsantikvarien i Malmöhus län, 3 mars 1983. Yttrande till N Skrävlinge m.fl. församlingars pastorsexpedition.

Landsantikvarien i Skåne: ritningar

Lund den 22 oktober 2009

Helen Carlsson

Övre raden, t v: Rostigt armeringsjärn ovan långhusets sydvästra fönster, t h: Synliga träkilar i anslutning till fönstersmygar.
Undre raden, t v: Nyslammad torn med nymålade tornluckor.. Notera den tunna slamningen. T h: Nyrenoverat tornfönster i söder. Underliggande brun lackfärg satt hårt i tjocka lager och bör släpas ner helt vid en framtida fönsterrenovering.

Sakerstians fönster mot väst. Gammal silikon och latexmassa kring fönster och använd som fogmassa avlägsnades.

Regionmuseets rapportserie 2009

Kulturmiljö

1. Bröddarps mölla, Västra Ingelstads sn, AK, Helene Stalin Åkesson 2008
2. Fjälastorps småskola, - restaurering av uthus, Brunnby sn, AK, Helene Stalin Åkesson 2007
3. Gamlegård – fasadrestaurering, Helsingborgs stad, AK, Helene Stalin Åkesson 2007
4. Hajen 13, Höganäs sn, AK, Helene Stalin Åkesson 2007
5. Täckarehuset – restaurering av två jordkällare, Brösarps sn, AK, Helene Stalin Åkesson 2007
6. Gravarna i Askgården – i skuggan av Flyinge kungsgård, Södra Sandby sn, FU, Helene Wilhelmson, 2002
7. Åter på Hammar 9:21, Nosaby sn, FU, Anders Edring 2009
8. Ruveröds kvarn – rekonstruktion av dämme och kvarnlucka, Riseberga sn, AK, Helene Stalin Åkesson 2008
9. Renovering av balkonger på Tranchellska huset, AK, Mia Jungskär 2008
10. Hovdala slott huvudbyggnaden – dokumentation i samband med fasadrenovering, Brönnestads sn, BAD, Kristina Nilén, 2007
11. Hovdala slott hus D – invändig restaurering av ”Noras fåfånga”, Brönnestads sn, AK & BD, Kristina Nilén, 2007-2008
12. Krageholms mölla – i ny papp, Sövestads sn, AK, Helene Stalin Åkesson, 2007
13. Skånbergs mölla – renovering av hättan, Gladsax sn, AK, Helene Stalin Åkesson, 2007
14. Kvihusa 1:2 – åtgärder på tak till ekonomibyggnad, Eljaröd sn, AK, Helene Stalin Åkesson, 2007
15. Boplatser och en grav vid Norreskog, Ivetofta sn, FU, Tony Björk, 2008
16. Dunderbacken. Arkeologisk forskningsundersökning inom ärkebiskopsborgen i Åhus, Johan Dahln, 2008
17. Stångby kyrka, invändig restaurering och mögelsanering, Stångby sn, AK, Petter Jansson 2007-2008
18. Lövestads kyrka, utvändig renovering, Lövestads sn, AK, Petter Jansson 2008
19. Öja kyrka, utvändig renovering, Öja sn, AK, Petter Jansson 2008
20. Östra Vemmenhögs kyrka, renovering av tak, Östra Vemmenhögs sn, AK, Petter Jansson 2008
21. Näs kyrka, fasader och tak, Trollenäs sn, AK, Petter Jansson 2008
22. Att flytta en gravsten – Torben Billes gravsten i Lunds domkyrka, Lunds sn, AK, Petter Jansson 2008-2009
23. Cement, järn och berg, Södra Mellby sn, FU/SÖ, Bertil Helgesson 2008
24. Tobaksprojektet 2008, projektrapport, Jimmy Juhlin Alftberg med bidrag av Åsa Jakobsson, 2009
25. Frillestads kyrka – utvändig renovering, Frillestads sn, AK, Heikki Ranta 2008
26. Norra Rörums kyrka – nyläggning av spåntak, Norra Rörums sn, AK, Heikki Ranta 2008
27. Schaktning vid Bosjökloster kyrka, Bosjö sn, FU, Jan Kockum 2009
28. Glimmebodagården – omläggning av två takstin, Brösarps sn, AK, Helene Stalin Åkesson, 2008
29. Glimmebodagården – restaurering av fönster och dörrar, Brösarps sn, AK, Helene Stalin Åkesson, 2008
30. Loshults kyrkas orgelfasad, Loshults sn, AK, Lotta Eriksson, 2009
31. Fjärrvärme i Åhus, Åhus sn, FU, Jan Kockum och Catherine Svensson, 2001-2002
32. Yxor och brunnar i Härlöv, Kristianstad, SU, Tony Björk & Helene Wilhelmson, 2008
33. Harlösa kyrka, Relikskrin? & byggnadslämningar, schaktningsövervakning, 2006, Harlösa sn, Johan Dahln
34. Skepparslövs kyrka – absidarbeten, Skepparslöv sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2009
35. Övraby mölla - utbyte av vingar, Övraby socken, AK, Helene Stalin Åkesson, 2009
36. Everöds kyrka - konservering av predikstol, Everöd sn, AK, Lotta Eriksson, 2009
37. Övedskloster - landskapsparken. Kulturhistorisk utredning i samband med våtmarksprojekt 2009, Öveds sn, Kristina Nilén, 2009
38. Heliga Trefaldighetskyrkan – konserveringsarbeten, Kristianstads sn, AK, Lotta Eriksson 2008-2009.
39. Förhistoria och historia i Gualöv - Gualöv 61:113, Gualöv sn, FU, Jan Kockum, 2009
40. Kv. Jörgen Kristoffersen 6, Kristianstad, värdebeskrivning 2009, DK, Emelie Petersson, 2009
41. Gamlegård Dagstorp 5:2 – renovering av stallängans södra vägg, Dagstorps sn, AK, Helene Stalin Åkesson, 2009
42. Sporrakulla Gård, Glimåkra sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2009
43. Öllsjö 7:1, Skepparslövs sn, FU, Anders Edring, 2009
44. Skromberga – en kulturmiljö att använda, Ekeby sn, AF, Helene Stalin Åkesson, 2008-2009
45. Bastion Schleswig, Kristianstad sn, FU, Johan Dahln, 2009
46. Norra Åsum kyrka – utvändig renovering, Norra Åsum sn, AK, Lotta Eriksson, 2008-2009
47. Arkeologi vid Gula Villan i Borgeby, Borgeby sn, FU & SU, Catherine Svensson, 2006-2008
48. Tomelilla byagård – tak och gavelpets, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2009

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

49. S:t Petri kyrka i Klippan – koppartaken, Klippans kommun, AF, Heikki Ranta, 2009
50. Krubbemölla – reparation av vattenränna, Vitaby sn, AK, Emelie Petersson, 2009
51. Bondrumsgården 2009 – tak och fasadarbeten, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2009
52. Krageholms mölla – omfogning av sockeln, Sövestad sn, AK, Helene Stalin Åkesson, 2009
53. En medeltida källare i Färlöv, Färlöv sn, FU, Jan Kockum, 2009
54. Vattenmöllan – omläggning av tak och arbete med stensockel, Brunnby sn, AK, Helen Carlsson och Helene Stalin Åkesson, 2009
55. En brunn vid Kärnan i Helsingborg, Helsingborg, FU, Jan Kockum, 2009
56. Flatmarksgravar och boplatzlämningar i Härlöv, FU, Helén Lilja, 2009
57. Vitemöllas hamn, Vitaby sn, PJ, Anna Rabow och Helene Stalin Åkesson, 2009
58. De stora gårdarna på Västervång under vendel- och vikingatid, Trelleborg, SU, Tony Björk, Karl-Magnus Lenntorp & Peter Skoglund, 2008-2009
59. Norra Roten 1, Landskrona, sektionsdokumentation, Johan Dahlén, 2009
60. Strönhults by - landskap och bebyggelse, Örkeneds sn, DK, Nils-Otto Nilsson & Cissela Olsson, 2009
61. Björnekulla kyrka – utvändig renovering, Björnekulla sn, AK, Lotta Eriksson, 2009
62. Flyinge kungsgård – vårdprogram 2009, Södra Sandby sn, Lotta Eriksson, Emelie Petersson och Anna Rabow, 2009
63. Karl XI stenar – åtgärdsförslag för parkanläggningen, Östra Sallerups sn, DK, Lotta Eriksson, 2009
64. Källs Nöbbelövs kyrka, Källs Nöbbelövs sn, AM, Helen Carlsson, 2009

